

ÅRS -
SKRIFT
20
24

LILLESKOLERNES
SAMMENSLUTNING

ÅRS -
SKRIFT

20

24

Udgivet af
Lilleskolernes Sammenslutning
Schillerhuset
Nannasgade 28
2200 København N

Tlf. 6914 9664

Redaktion og tilrettelæggelse
Sune Jon Hansen

Redaktionen er afsluttet 15. marts 2024
Årsskriftet er også tilgængeligt i en
webbaseret udgave på www.lilleskolerne.dk

Layout og grafik
Anne Sofie Bendtson

Tegninger/illustrationer/værker
Brovandeskolen
Hillerød Lilleskole
Århus Friskole
Friskolen i Viborg
Ryparken Lilleskole
Børnenes Friskole
Rørvig Friskole
Hundige Lilleskole
Norddjurs Friskole
Farum Lilleskole

Oplag
1050 eksemplarer
Marts 2024

Tryk
CS Grafisk A/S

INDHOLD

05

Bestyrelsens skriftlige beretning 2024

18

Skolens problemer kan ikke altid løses

Lærke Testmann

20

Drama på lilleskolen

Charlotte Fogh

22

Noget på spil

Interview med Klaus Menzer

25

LS i oversigt

26

Hvad vil vi på lilleskolerne med musikken?

Jonatan Aisen, Christian Kiel Hansen & Sune Jon Hansen

28

Hvad vil vi med hinanden, med digitale teknologier?

Jesper Balslev

32

Medlemsskoler – oversigt og adresseliste

36

Nøgletal

38

Repræsentantskab 2024

Skolen er et frit og frigørende rum, som vi i lilleskolerne skal finde veje til at bevare. At arbejde med børn – at holde skole, er også at arbejde med håb og drømme for verden.

BESTYRELSENS SKRIFTLIGE BERETNING 2024

Det er som om, at bekymringerne står i kø. Dansen med Corona og restriktionerne er allerede langt borte, men man får ømme tæ'r af sådan en dansepartner. Det var en voldsom adfærdsregulerende tid. En tid der satte spor i os alle sammen. Også i børnene.

Alle oplevede andre rammer for fællesskab. De mindste børn oplevede en anden slags daginstitutioner end deres ældre søskende havde gået i og har haft det med sig videre i deres erfaringsgrundlag – ind i skolerne. Børn er heldigvis fleksible og omstillingsparate. Vi er trods alt efterkommere af the *fitteste survivors*.

Efter coronaen skulle vi genfinde en vigtig interesse for at leve mere bæredygtigt og forsøge at nulstille de klimaændringer menneskeheden har forårsaget. Panderynker, bekymringer og adfærdskorrektur. Et halvt skridt tilbage til dén dagsorden, tog Putin et helt skridt ind i Ukraine; verdensøkonomien bævrede og skubbede igen til klimadagsordnen. Bekymringer, panderynken og alvorlige temaer. De store fællesskaber mistrives og lande lukker sig mere om sig selv - i bekymring for den nære fremtid.

Skolen er et frit og frigørende rum, som vi i *lilleskolerne* skal finde veje til at bevare. At arbejde med børn – at holde skole, er også at arbejde med håb og drømme for verden.

Vi skal både kunne være optagede af hvilken verden vi efterlader til børnene, og hvilke børn vi giver til verden. Vi voksne har altid noget at lære af børnene, fordi de på anden vis end voksne afspejler den tid de er i. Børn er som udgangspunkt gode til at iagttage og til at reagere spontant på deres følelser. Ingen *lilleskoler* kan eller skal alt, men vi er skoler der giver plads til at børn oplever at være del af et fæl-

lesskab, der forpligter og giver muligheder. Et fællesskab der har værdier der snakkes om, og som hjælper børn til at forstå den verden de vokser op i – og handle i den. Skolernes kreative puls er noget af det der giver frirum. Også reelle frirum fra den digitaliserede virkelighed, der på godt og ondt tager vores tid og opmærksomhed i bytte for adfærdsinformation, og som serverer et globalt udsyn uensureret, men aldrig helt uredigeret. Det kalder på engagerede voksne i og omkring skolerne, der kan hjælpe børnene med at analysere og debattere verden af i dag og dossere den, så håb, drømme og nysgerrighed bevares.

I det forgangne år har sekretariatet søgt at løfte opgaven med at gøre det mere overkommeligt at holde lilleskole. Med besøg på skolerne, varme telefonlinjer med solid vejledning og hjælp til bestyrelser og ledelser med at have styr på formalia. Uden at give køb på de tunge dagsordener, men for at give skolerne plads og luft til de samtaler, der mere direkte handler om det børneliv, og den skole vi ønsker os at arbejde for.

Formålsarbejde

Et grundigt og vigtigt arbejde er i den forbindelse gået for sig i det forgangne bestyrelsesår. På forskellig vis og med forskelligt afsæt, har spørgsmålet om hvad der karakteriserer os som skoleform og skolesammenslutning tilgæet os.

Bestyrelsens holdning til emner, der ligger indenfor vores mandat, kræver tid at drøfte. Der er for det meste ikke tale om én forudbestemt holdning, men om at formuleringer af holdninger og stillingtagen baserer sig på kendskabet til skolerne, vores fælles historie

og de enkelte bestyrelsesmedlemmers intention om at sidde i bestyrelsen. Vi debatterer vores muligheder som skoleforening med et kritisk og analytisk blik for, hvad der er godt for skolerne, og hvad der kan udvikle os som sammenslutning.

Vores sammenslutnings formål er at støtte og fremme skolerne i deres pædagogiske og skolemæssige virksomhed udlevet ved at etablere og opdatere mødesteder, sikre god solid rådgivning, sætte rammer om dygtiggørelse, at repræsentere skolerne i forskellige samarbejds-sammenhænge og formidle viden om vores skoler internt og eksternt.

Siden vores reetablering, som selvstændig skoleforening, har vi kontinuerligt drøftet formålet og brugt det til at etablere et dygtigt og skolenært sekretariat og en bestyrelsesstruktur der støtter op.

Formålet udfylder sin rammesættende rolle, så skolerne har plads til at formulere og udleve deres egne og lokale intentioner med at starte eller drive en *lilleskole*. Sekretariatets sparring og vejledning hjælper skolerne med at gøre det overkommeligt, og i forhold til formål – at sikre at der bliver plads til at holde samtalen om skolen, pædagogikken, samtiden, børne- og ungekulturen, i kog.

At “stå mål med” hvad der almindeligvis kræves af folkeskolen, er en lovmæssig forpligtelse for alle frie grundskoler, men hvordan står vi mål med os selv? Hvad er det i den enkelte skole, der definerer den som lilleskole; og hvad (om noget) går på tværs af alle lilleskoler? Hvad giver en nystartet fri grundskole en aha-oplevelse af forskellighed mellem de forskellige skolefællesskaber, og hvad lyser op, når blikket falder på *lilleskolerne*?

Dét har altid været til debat, og mangen en post-it har ofret sig i hænderne på ledere, bestyrelsesmedlemmer og medarbejdere på skolerne, når vi har mødtes på tværs.

Det har ofte været en nem og god start at drøfte, hvad *lilleskolerne* ikke er, men der er også altid kommet noget på væggen, som vi kan spejle os i på tværs af skoler, og – lige så vigtigt – noget vi har kunne inspirere hinanden med på tværs. Den evige samtale.

Hvad dette noget så er, det har vi søgt at komme nærmere i bestyrelsen, og vi har formuleret en indledning – en præambel til vores formål. En præambel nye skoler måske kan se sig selv i eller væk fra, og som vi i foreningen kan bruge til at sætte tydeligere ramme om vores – ja, fællesskab.

Det er ikke en tonedøv bedrift at skrive en

præambel. I bestyrelsen ved vi godt at *lilleskoler* bl.a. er kendetegnede ved at være kritiske, og vi håber og tror også at formåls-præambelen kan blive udfordret. Måske ikke alle kan se deres egne skoler tydeligt nok, eller har ønske til at noget træder tydeligere i forgrunden og andet i baggrunden.

Vi glæder os til at præsentere præambelen i forbindelse med årets repræsentantskabsmøde og til at høre jeres tanker om den.

Lilleskolernes formålsforankrede undervisningsplaner

Det er et ambitiøst arbejde, undervisningsministeren Mattias Tesfaye, forligskredsen og sammen om skolen har sat i gang. Folkeskolens læreplaner skal ikke bare revideres eller justeres, men fornyes med henblik på at de i højere grad kan indgå i lærernes og skoleledernes arbejde om at skabe den gode skole og undervisning for alle elever. Vi har i Lilleskolernes Sammenslutning i en årrække diskuteret og forholdt os kritisk til den læringgørelse af skolen, som de mange læringsmål og den læringsmålsstyrede undervisning siden reformen i 2013 har ført med sig. Vi har nysgerrigt fulgt med i blandt andre Keld Skovmands kritiske arbejde og opgør med de mange læringsmål og deres implikationer for undervisningen; både hvad man forstår ved undervisning, og hvordan man praktiserer den.

Sammen med netop Keld Skovmand (førsteamanuensis, ph.d.), har vi sat os for at forsøge at udvikle pædagogisk forankrede fagformål og undervisningsplaner i dansk, engelsk, matematik og naturfag. Projektet der har den mundrette titel: “Formål frem for frihed”, er et ambitiøst projekt der sigter på at skabe legitimitet og synlighed om den undervisning, der går for sig på *lilleskolerne*; et projekt der ønsker at revitalisere det pædagogiske sprog om undervisningen og styrke og understøtte en praksis, hvor færdigheder og dannelse, ‘det faglige’ og ‘det sociale’ står i uløselig relation til hinanden – går hånd i hånd.

Som frie grundskoler har vi netop friheden til at sætte klare rammer for formålet med og indholdet i undervisningen. Vi har med andre ord friheden til at sætte grænser for friheden; til at sætte mål for fagene, så de står mål med, men ikke begrænses af eller begrænser sig til stå mål med-kravet? Vi har netop muligheden for – for ikke at sige en forpligtigelse til – at vise, at man kan gøre tingene på en anden måde; at man kan samles om at lave skole,

“Ingen lilleskoler kan eller skal alt, men vi er skoler der giver plads til at børn oplever at være del af et fællesskab, der forpligter og giver muligheder. Et fællesskab der har værdier der snakkes om, og som hjælper børn til at forstå den verden de vokser op i – og handle i den.”

undervise børnene, med afsæt i en overbevisning eller et sæt af overbevisninger.

Dette er helt centralt for den enkelte skole – og for os som sammenslutning – og projektet med Keld Skovmand er et led i dette arbejde. Derfor er det også organiseret med en styregruppe og fagudvalg med repræsentanter fra en bred kreds af *lilleskoler*. Det er et stort arbejde at formulere undervisningsplaner og fagformål for fire af skolens store fag, og opgaven kræver både inddragelse, tid til diskussioner og refleksioner, ydmyghed og mod til at tænke stort, fordi man jo i sagens natur ikke ændrer skolens indhold hvert andet år. Men vi tror på, at det er arbejdet værd og kan blive værdifuldt både for *lilleskolerne*, men også for det arbejde og den debat ministeren har igangsat med sit oplæg til, at der skal laves nye fagplaner for folkeskolen. Her deler vi det ønske ministeren formulerede på KL's Børne- og Unge Topmøde i Aalborg om en undervisning, der er mindre “røv-kedelig” og mere inspirerende.

God lilleskoleledelse

Vi har de senere år talt meget om pædagogik, og at gå med pædagogikken i forgrunden er det helt centrale anslag i foreningens arbejde. At pædagogikken er i forgrunden, betyder imidlertid ikke at skolen som arbejdsplads er i baggrunden. Vi kan have de fineste og fornemmeste ambitioner med skolen, men hvis medarbejderne er i tvivl om hvilken vej de skal gå, hvis arbejdsmiljøet er udfordret, hvis de ikke kan udfolde og udvikle sig fagligt, - så kan intet af det realiseres. Ingen lilleskole uden børn og forældre. Ingen *lilleskole* uden dygtige og engagerede medarbejdere.

Vi arbejder for og ønsker, at lilleskolerne skal være gode og attraktive arbejdspladser; at der er gode driftsmæssige og økonomiske rammer,

rimelige og transparente vilkår og en inkluderende, konstruktiv og positiv arbejdskultur for og blandt alle ansatte.

Dette tema løftede vi i sidste års beretning, og det er et tema der, sideløbende med den pædagogiske udvikling og inspiration af skolerne, stadig har stor opmærksomhed i vores aktiviteter og navnlig i sekretariatets daglige arbejde.

Ét blandt mange elementer i at sikre ordentlige, saglige og tydelige arbejdsgange er, at der er en god, samlet og samlende ledelse af skolen. En ledelse der er opbakning til, samt arbejdsdelinger og en udpeget retning for skolen, som ansatte såvel som forældre kan se sig selv og hinanden i. I en tid hvor der stilles flere og flere spørgsmål til skolen, hvor den ene samfundskrise efter den anden presser sig på, er det helt afgørende og centralt at skolens ledelse – den valgte såvel som den ansatte ledelse – styrker og udvikler en stærk fælles forståelse for skolens aktører af skolens form og formål, grundlag og overbevisning, praksis – og retning. Det handler helt centralt om at få afklaret og tydeliggjort, hvad det er vi vil med vores skole og hvordan vi realiserer det. Hvad ligger på bestyrelsens bord? Hvad ligger på skolelederens? Hvad er forpersonens ansvar og opgaver? Hvordan sikrer man, at medarbejdere, forældre og børn inddrages – og at *hvem, hvorfor og hvornår* er klart og afklaret.

I år har vi været på rundtur med den standardvedtægt, som vi fik godkendt i Styrelsen for Undervisning og Kvalitet. Under overskriften, *Tour de vedtægter*, har vi besøgt en lang række medlemsskoler og drøftet vedtægter såvel som forretningsorden for bestyrelsens arbejde, hvilket vi også har formuleret en skabelon for. Gode styringsdokumenter skal skabe sikkerhed og tryghed omkring skolens indretning, organisering og praksis; muliggøre at skolen kan fungere og realisere sit formål

“Skolernes kreative puls er noget af det der giver frirum. Også reelle frirum fra den digitaliserede virkelighed, der på godt og ondt tager vores tid og opmærksomhed i bytte for adfærdsinformation, og som serverer et globalt udsyn uensureret, men aldrig helt uredigeret.”

– og være et sted, hvor børn som voksne, forældre og ansatte har lyst til at være, engagere og involvere sig.

PPR og tilsyn

Inden sommerferien meddelte Køge Kommune de frie grundskoler i kommunen, at de ikke fremover kan forvente anden bistand fra den kommunale pædagogiske-psykologiske rådgivning (PPR) end det, der kræves ift. udarbejdelsen af en Psykologisk Pædagogisk Vurdering. Både de berørte frie grundskoler såvel som vi og de øvrige skoleforeninger var, mildt sagt, noget forbløffede over denne udmelding. Vi har over årene konstateret, at der er stor forskel på hvordan PPR fungerer i landets kommuner, og hvordan lilleskolerne og de øvrige frie grundskoler betjenes. I nogle kommuner fungerer samarbejdet fint og i overensstemmelse med intentionerne bag og ordlyden i paragraf 3, stk. 4 i lov om friskoler og private grundskoler mv. Her står, at *skolekommunen skal yde vederlagsfri pædagogisk-psykologisk rådgivning*. Andre steder halter det alvorligt og med tiltag i Køge Kommune, har vi med et tiltag at gøre, der helt grundlæggende udfordrer relationen mellem de frie grundskoler og en kommunes forpligtelse.

Vi ser med alvor på sagen i Køge og beretninger fra andre kommuner, hvor frie grundskoler ikke oplever at kommunerne lever op til deres rådgivningsforpligtelse. Der er børn og skoler, der kommer i klemme og helt konkret, så stilles de frie grundskoler i en situation, hvor der er børn de må sige nej til; børn der med nogen støtte – med faglig rådgivning og sparring – kunne have et godt og givende skoleliv på en *lilleskole* eller en anden fri grundskole. Det er paradoksalt at vi, parallelt med at regering i sit skole-udspil (flankeret af en lang

række centrale skole-aktører i øvrigt) lægger op til at afsætte flere midler til PPR, så PPR kan være mere på skolerne, oplever et tiltag som i Køge Kommune.

Det er vores klare tolkning af lovgivningen og intentionerne bag, at elever på frie grundskoler har retskrav på PPR-rådgivning ift. en lang række indsatser, der skal understøtte skolernes arbejde og forebygge nødvendigheden af at iværksætte omfattende specialpædagogisk bistand i form af specialundervisning. Med andre ord: en rådgivning og vejledning, som ikke nødvendigvis er direkte relateret til udarbejdelse af en PPV, eller som kan hævdes alene at lede op til en sådan. På møder med Styrelsen for Undervisning og Kvalitet har vi, og de øvrige skoleforeninger, drøftet problemstillingen og givet vores tolkning utvetydigt tilkende – en tolkning vi deler med de andre skoleforeninger.

Vi har som frie grundskoler ikke muligheden for at lave og være specialskoler, men vi vil gerne danne ramme om og løfte elever, der kræver en ekstra- og/eller specialpædagogisk indsats – hvad enten den er over eller under 12 lektioner. Det er hjerteblod for os, for det handler om børn og unges skolegang og skoleliv – og de frie grundskolers retskrav på at få den samme pædagogisk-psykologiske rådgivning, som kommunerne er forpligtet på i medfør af folkeskoleloven.

Der ikke bare bør, men skal være ordentlige rammer for at hjælpe alle børn gennem grundskolen. Rammer der ikke varierer for meget på tværs af kommuner og skoletyper.

Faciliterede netværk

Vi har de senere år gjort os gode erfaringer med vores faciliterede fagnetværk, hvor medarbejdere på tværs af *lilleskolerne* mødes og lærer af hinanden og med hinanden og styrkes

“Og at der netop skal være plads til forskelligheder og til at komme til orde handler også om, at vi i skolen giver plads til forskellige sprog og udtryksformer. Dét er også en del af den demokratiske samtale, som vi på lilleskolerne danner ramme om.”

i eksisterende såvel som nye måder at gå til sit fag på. Netværkene danner ramme om forløb og mødesteder, hvor fagligheder ajourføres, opkvalificeres og styrkes, hvor der skabes kontakter på tværs af skolerne, hvor det er muligt at komme på og afprøve ideer – og hvor man kan dele gode såvel som mindre gode erfaringer fra sin daglige praksis.

I året der er gået, er endnu et faciliteret netværk kommet til: *Lilleskolernes* specialpædagogiske netværk. Dette netværk er et samarbejde mellem Lilleskolernes Sammenlutning og forskningsprogrammet Inklusion og Hverdagsliv på University College Lillebælt (UCL). Samarbejdet indgår som en del af forskningsprojektet Fællesskabende Skolepraksis, der undersøger, hvordan skoler kan arbejde med mistrivsel og udvikling af deltagelsesmuligheder gennem udvikling af samarbejde mellem elever, lærere, pædagoger, forældre og andre centrale aktører i og omkring skolen.

Omdrejningspunktet for netværket er at udforske og diskutere problemstillinger, der knytter sig til at udvikle fællesskaber og pædagogisk praksis generelt samtidig med at styrke deltagelsesmulighederne for de børn, der kan være bekymring for.

Netværket faciliteres af Tilde Mardahl-Hansen og Gry Tybjerg (begge lektorer på UCL) og er arrangeret som et læringscirkelformat, hvor forskere og professionelle mødes om at diskutere og udfolde fælles tematiske nysgerrigheder omkring specialpædagogik. Dét er et nyt og spændende greb og i tråd med vores arbejde for at styrke og udvikle et stærkt pædagogisk forankret faglighedsbegreb, en fagligt forankret pædagogisk samtale på tværs af skolerne samt vores ønske om at udvide og udvikle vores kontakt- og samarbejdsflader med det pædagogiske fag- og forskningsfelt.

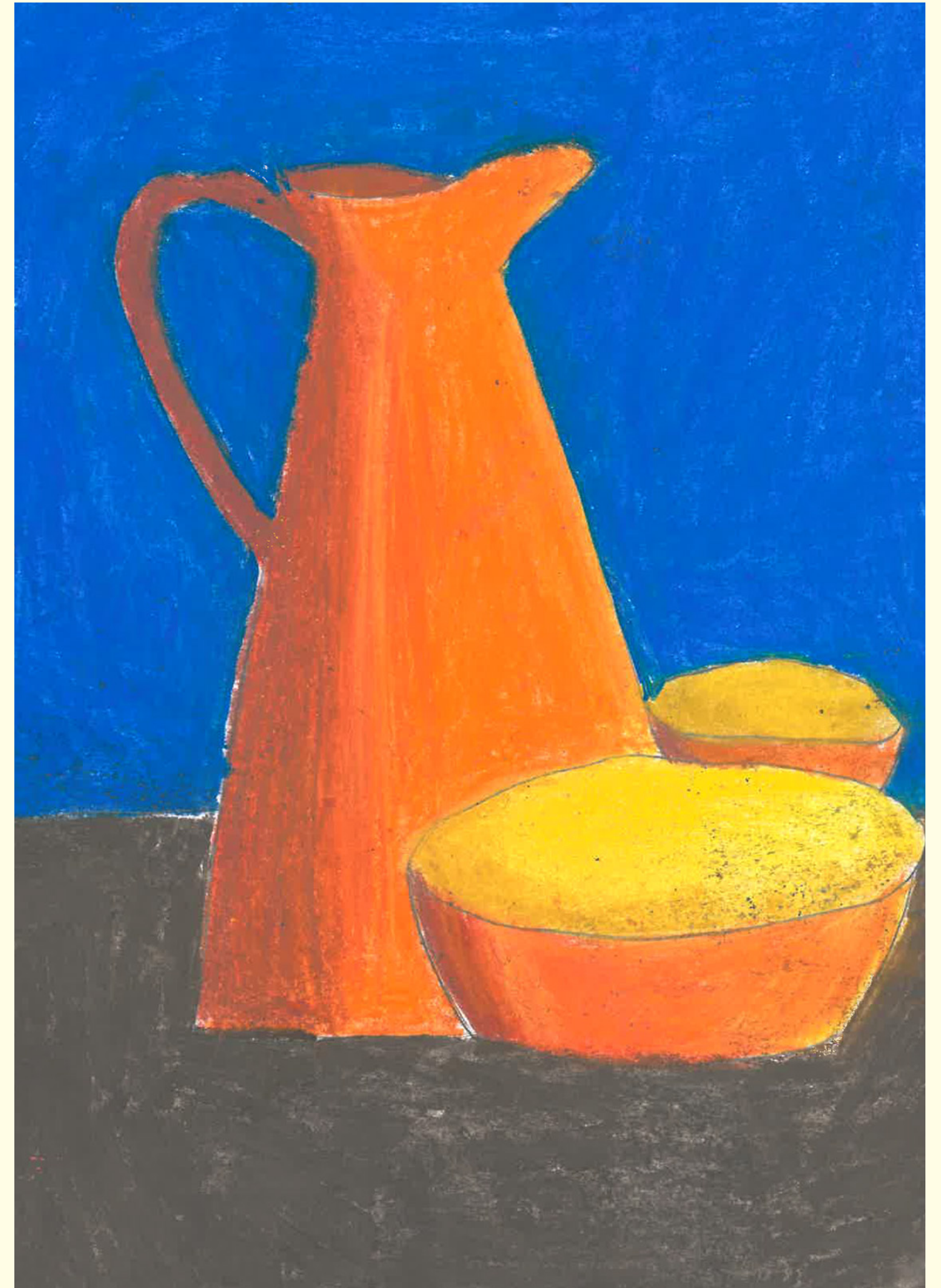
Det er vores klare indtryk, at netværkene bidrager til et fælles fagligt sprog om det at

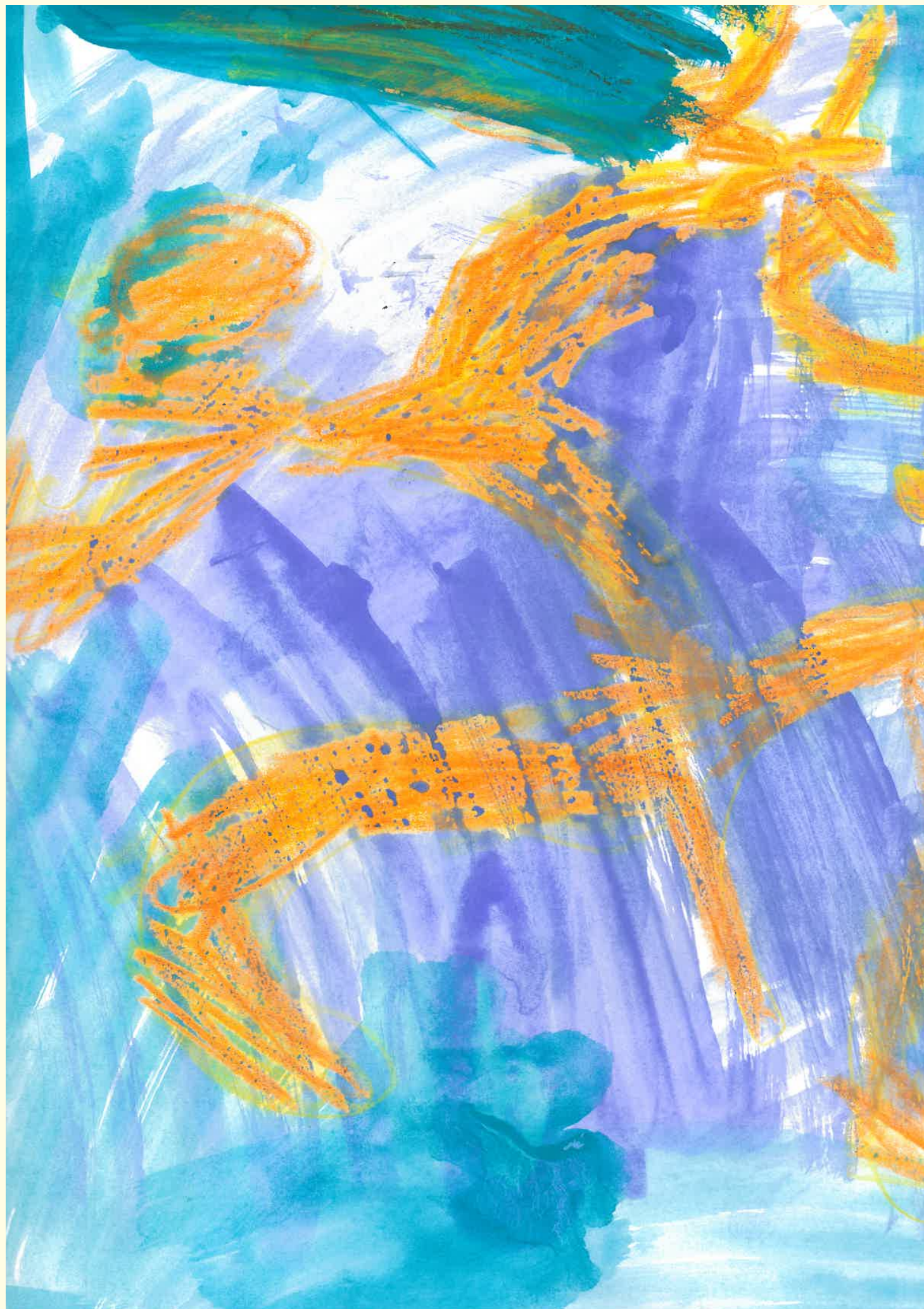
lave god skole, hvor børnene mødes med afsæt i et åbent og bredt perspektiv, hvor der er fokus på børns forskellige forudsætninger og muligheder for at deltage i undervisningen og at motivationen frem for præstationen, derfor er i højsædet. Vi gør det ikke ens rundt om på *lilleskolerne*, men samtidig er vi heller ikke alene. Dét er netop en af effekterne ved netværkene, at deltagerne oplever, at der er andre der arbejder med og arbejder for en skole og en undervisning, hvor børnene/eleverne er glade for at være, hvor de er motiverede og lærer noget, hvor der er plads til forskelligheder, og hvor det er til at komme til orde.

Og at der netop skal være plads til forskelligheder og til at komme til orde handler også om, at vi i skolen giver plads til forskellige sprog og udtryksformer. Dét er også en del af den demokratiske samtale, som vi på *lilleskolerne* danner ramme om. Vi har en lang og stolt tradition for musikundervisning på lilleskolerne, for at spille med og spille for hinanden. Den tradition vil vi gerne være med til at værne om. Ikke af historiske grunde, men fordi musikundervisningen også har sin berettigelse i skolen anno 2024. Til at kvalificere og understøtte musikundervisningen på *lilleskolerne* vil der i efteråret 2024 blive afholdt det første musiklærer-internat, hvor musiklærere fra landets *lilleskoler* inviteres til at mødes til et døgn i musikkens, musiklærernes og musikdidaktikkens navn. På internatet vil der også blive afsat tid til at etablere en række små lokale netværk, der kan mødes to til tre gange om året – mellem det årlige internat. Vi tror og håber på, at dette initiativ bliver en succes.

Lilleskolefestival

En tråd til musiklærerne og musikundervisningen på *lilleskolerne* forankres også i den årlige musik- og teaterfestival. I tidernes morgen mødtes lærere på tværs af *lilleskoler* én gang

om året til "Lilleskolernes lærerdage". På én af disse i Roskilde, var der musik og bevægelse med bl.a. *lilleskolelærerne* Lis Holm, Ed Jones og Leif Falk, og lysten til at mødes om musik og teater i en kreativ festival for børn på tværs af *lilleskoler*, blev grundstenen for den første af mange festivaler med opstart på Hørsholm Lilleskole. En stafet mellem *lilleskolerne* og i år hos Randers Lilleskole, der for fjerde gang har værtskabet for festivalen, denne gang under overskriften "Karneval".

Vi har også gjort os erfaringer fra coronaens "reboot" af festivalen på Norddjurs Friskole og fra sidste års regionsfestivaler. Det afspejler, at der lyst til at værne om dette mødested mellem skoler – godt gået!

Der har i mange år været debat om meningen med festivalen og navnlig om, hvorvidt festivalens stigende størrelse spænder ben for de intentioner, der har været gennem tiden.

Vi ser ikke længere tidligere tiders kø om værtskab. Hvad er det udtryk for?

- At den har ramt fyrre-fed-og-færdig-dogmet?
- At den enkelte skole ikke har overskud til at tage en ekstra-opgave ind. Tiden er brugt?
- At der har været generationsskifte på skolerne?
- At rytmik, musik, teater, dans er fagområder, der er blevet mindre af på pædagog- og læreruddannelserne?
- At fokus på andre fag har givet huller i det praktisk-musiske spor på skolerne?
- At regeljunglen er uoverskuelig og kommunen er en svær dansepartner?
- At festivalen er blevet for stor?

I Lilleskolernes Sammenslutning har vi over flere gange indkaldt til konferencer om festivalen og disse vidner om et stærkt ønske om, at give børnene et kreativt mødested på tværs af skoler. Noget at samles om, som man har glædet sig til og øvet op til. Noget at vokse af og forundres over. Noget der afspejler den samklang, der er mellem *lilleskolerne*, som kan mærkes og som ikke lige lader sig sætte på formel.

Festivaldeltagere gennem de mange år har oplevet mange forskellige måder at lave festival på, fordi det altid har været værtskolens ret at lave festival på den måde, der har passer skolen.

Selvom opbakningen omkring festivalen har været stigende, er kun omtrent 25 skoler deltagende. Samtidig er der en tendens til at større *lilleskoler*, med adgang til gode festivalarealer, hyppigst er værter. Det sidste giver sig selv, - plads skal der til; men hvordan skal det

gå med vores fælles-festival, og hvordan kan vi give festivalen fornyet energi? En arbejdsgruppe på tværs af skoler har sat sig for at komme med bud på festivalen i fremtiden.

I bestyrelsen følger vi og bakker op om dette arbejde, og ønsker at denne "darling" også fremover bliver et samlingspunkt og mødested for landets lilleskolebørn.

"Tænk nu hvis..."

Der er mange bolde at holde styr på, når man holder skole. En hel del er givet i lovgivningen om frie grundskoler, stå-mål med opgaven, GDPR, overenskomster, rammen om samarbejdet med børn og forældre – listen er lang. Men – for alle skoler, i hvert fald de frie, har drømmen om at starte en skole et andet udgangspunkt. Ønsket om at lave skole på en anden måde, og de idéer man i fællesskab mødes om, som bliver til fundamentet for den enkelte skole. De fleste *lilleskoler* har mange år på bagen, og undervejs er det friheden til at drøfte "tænk nu hvis..." der giver næring til nyudvikling og til at blive klogere på, hvorfor vi gør som vi gør, og om man som skole står mål med sine egne ønsker. Samtaler der løbende udfordrer praksis og skolens særkende.

På samme vis er der i vores skoleforening en del opgaver, der er givet på forhånd, når vi via sekretariatet skal understøtte skolers drift og i bestyrelsen, når vi skal forholde os til de emner der tilgår os. Der er dog også her plads til drømme og "tænk-nu-hvis'er...".

En drøm, der i løbet af året har rullet sig større, er ønsket om at have vores eget fælles sted.

Drøftelser om Lilleskolefestivalen har været med til at give næring til denne idé.

Hvis tiden er løbet fra, at skoler på skift tager festival-stafetten, kunne det måske være en idé at mødes det samme sted hvert år, og dermed gøre opgaven nemmere at gå ind i.

Måske kunne fire skoler skiftes til at tage opgaven på sig - hvis vi havde et fælles sted?

Vi er i gang med at undersøge, om vi kan etablere et samarbejde med Samsø Festivalen. Det ser indtil videre positivt ud, omend intet er fastlagt.

Men tænk nu, hvis vi kunne drifte en fælles ejendom på landet og dér afvikle lejrskoler, mødes på tværs af skoler, have "lærerdage", holde kurser, træf, personale dage og måske endda musikfestival. Det tør vi godt drømme om, og vi vil i det kommende bestyrelsesår afsøge det nærmere. En start må selvfølgelig være at finde ud af, om det er en drøm flere skoler vil være

“De fleste lilleskoler har mange år på bagen, og undervejs er det friheden til at drøfte “tænk nu hvis...” der giver næring til nyudvikling og til at blive klogere på, hvorfor vi gør som vi gør, og om man som skole står mål med sine egne ønsker.”

med i. Vi ved, at lejrlysten er stor på *lilleskolerne*, og hvis mange nok kunne se en idé i at bruge et fælles sted til noget at rejseaktiviteten, vil en del af driften være på plads.

Vi tror det vil bidrage positivt til *lilleskolerne*, at vi har et mødested. Et sted hvor vi kan udfordre “hvorfor” og “hvordan” og hvor faglærere såvel som nye voksne i skolekredsen kan få mulighed for at bidrage med deres idéer og få indblik og inspiration fra skoler på tværs.

Taksigelser

Vi møder året igennem så mange dygtige, engagerede og inspirerende mennesker; mennesker der brænder for at lave skole, analysere, fortolke og forstå skolen, undervisningen og pædagogikken; mennesker der knokler og kæmper for at sikre de frie grundskoler gode rammer og vilkår – sikre at børn og unge har og kan have et godt og givende skoleliv. Også i år har vi haft glæden af besøg af pædagogik- og skoleforskere, filosoffer, sociologer, økonomer, journalister til vores forskellige arrangementer. Tak for jeres bidrag og kritiske perspektiver på individ, skole og samfund. Der er altid blinde pletter at kaste lys på, tendenser i tiden der skal afklædes, afkodes og historiseres for, at vi kan forblive skarpe på vores skole; hvad vi vil med den, og hvorfor den er vigtig.

Tak også til de frie grundskolers skoleforeninger. Vi oplever til stadighed et godt og givende samarbejde kendetegnet ved en stor grad af tillid, videndeling og åbenhed. At vi kan gå og stå sammen, er godt for og en styrkelse af sektoren. Både på ‘politikerniveau’ og ‘embeds-

mandsniveau’ møder vi engagerede og kompetente kolleger og en åbenhed for at diskutere og blive klogere på konkrete og kommende indsatser og tiltag.

Tak til vores kontorfæller i Sammenslutningen af Steinerskoler. Det er godt at I der, og at vi kan få vendt store som mindre store faglige udfordringer, diskuteret pædagogiske og skolepolitiske tendenser og tiltag – og få reflekteret over de frie grundskolers rammer, vilkår og praksis.

En tak for samarbejdet skal også sendes til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet. Det bliver til en del møder og kontakt i løbet af året, og vi værdsætter den gode tone og lydhørhed for vores argumenter, som vi gennemgående møder – vores uenigheder til trods.

Tak for samarbejdet i årets løb til Frie Skoles Lærereforening, Frie Skolers Ledere, BUPL, 3F og HK. Tak til medarbejderne i Fordelingssekretariatet og medlemmerne af dets bestyrelse samt medlemmerne af Certificeringsudvalget.

Vores sekretariat skal have en helt særlig tak. Jeres daglige arbejde og indsats er ryggraden i foreningen, og lilleskolerne er yderst godt stillede i jeres kompetente hænder.

Som altid skal den største tak dog lyde til alle I dedikerede lilleskolefolk på og omkring skolerne. Den indsats I gør, den ildhu og nysgerrighed, det arbejde I lægger i at lave god skole, det mod og det sammenhold jeres skoler står på og er udtryk for, er omdrejningspunktet i og for *lilleskolerne*. Uden jer, ingen *lilleskoler*.

På vegne af
Lilleskolernes Sammenslutnings bestyrelse
Nicolai Lange, Bestyrelsesformand

SKOLENS PROBLEMER KAN IKKE ALTID LØSES

LÆRKE TESTMANN

Lektor, ph.d. på Københavns
Professionshøjskole

Det er en ganske udbredt opfattelse, at årsagen til børns problemer i skolen skyldes voksne, der ikke har løst deres opgave ordentligt. Det er derfor også en ganske udbredt trang til at bestemme problemernes rod og karakter og på den baggrund opløse og fjerne dem. Det vanskelige ved denne tilgang er, at problemer sjældent hverken kan forstås eller løses entydigt og derfor hjælper denne tilgang ikke dem, der står i problemerne i skolen – hverken børnene eller de voksne.

Set fra et børneperspektiv kan det være endda overordentlig vanskeligt at gå i skole. Her taler jeg ikke om nogle særlige børn, der har særlige forudsætninger eller er i særlige udfordringer – for alle børn er skolen et stort arbejde, som hver eneste dag stiller sig foran dem. Et arbejde, hvor de skal balancere og håndtere til tider modsatrettede krav og forventninger til, hvad de kan og skal. Disse krav og forventninger hænger sammen med, at skolen er en historisk og samfundsmæssig institution og derfor har den også gennem tiden været sat til at løse både sine egne problemer og problemer rundt om den. I skolen skal man lære om trafik, sundhed, seksualitet, digital adfærd, privatøkonomi, affaldssortering og svømning – samt tilegne sig både faglige, sociale og demokratiske færdigheder. Som barn skal man altså både arbejde med at udvikle fællesskaber blandt kammeraterne, man skal løse faglige opgaver, man skal forholde sig til fremtid og fortid – både overfor sig selv og overfor samfundet og så skal man i øvrigt have det hele til at passe ind i et hverdagsliv med skiftende hjem, fritidsliv og også have ro til at puste ud en gang imellem. Enhver kan sige sig selv at dette arbejde hverken er enkelt eller nemt – men det er heller ikke meningen.

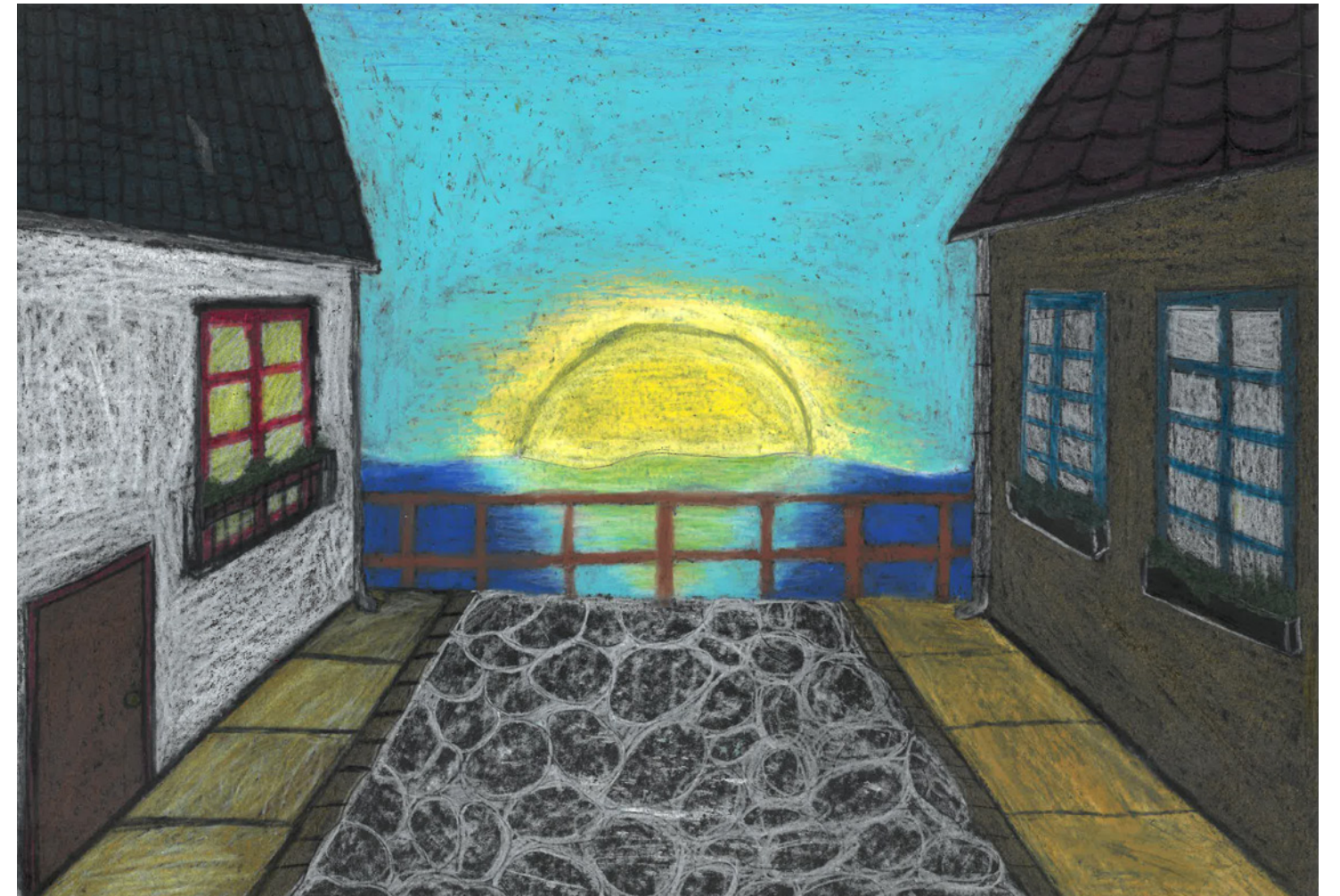
Som Løgstrup engang sagde, så er skolen uoverkommelig, fordi dens formål er uover-

kommeligt – og det hører med til at bedrive skole. Bestræbelser på udvikling fører både nye og gamle problemer med sig og stiller børn og voksne overfor udfordringer, konflikter og problemer i hverdagslivet. Problemer der skal samarbejdes om og deltages i – men som aldrig bliver løst eller gjort overkommelige. De bliver forandret. Børn har derfor brug for de voksne i skolen. De har brug for dem, fordi de voksne i en vis udstrækning er med til at tilrettelægge de rammer, som børnene skal handle i og støtte dem i deres til tider vanskelige hverdagsliv i skolen. De har også brug for de voksne til at støtte dem i at udvikle forståelser og handlemuligheder, der kan skabe fleksibilitet i arbejdet med hverdagslivet i skolen.

Dette perspektiv kan muligvis bidrage til en pædagogisk diskussion af, hvordan skolens historiske indretninger og organiseringer stiller sig som betingelser for børn og voksnes samarbejde i hverdagslivet. En sådan diskussion åbner et mulighedsrum for på den ene side at overveje, hvor det giver mening at lægge kræfterne i et pædagogisk udviklingsarbejde, som kan forandre og forbedre skolens pædagogiske praksis og på den anden side, hvor de strukturelle forhold (for nuværende) synes at skulle kritiseres, diskuteres og forandres andre steder end i de lokale skolepraksisser.

Det er på den baggrund min påstand at udgangspunktet for en hjælpsom samtale om børns problemer i skolen, må starte med et ønske om at lade disse stå i lyset af skolens uoverkommelighed. At lade forskelligheder i standpunkter og forståelser være velkomne og gøre succeskriteriet til meningsfuldhed i forandring og ikke til eliminering af problemer. Det kræver, at børn og voksne har mulighed for at samarbejde om dette arbejde og blive i hverdagslivets vanskeligheder – både når det går godt og når det går skidt.

*Lærke Testmann er lektor, ph.d. på
Københavns Professionshøjskole.
Lærke deltog i årets
Specialpædagogiske træf.*

DRAMA PÅ LILLESKOLEN

CHARLOTTE FOGH

Stifter og kunstnerisk og pædagogisk leder af Act Fact Copenhagen

Jeg er tovholder i Lilleskolernes Dramanetværk, som har eksisteret siden 2018. Det er ét af mine foretrukne jobs. Sjovt, inspirerende, lærerigt – især fordi jeg oplever, at det føles relevant for lærerne, der deltager. Vi mødes 4 gange årligt, skiftevist på de lilleskoler, der har lærere tilmeldt.

Kort fortalt, arbejder vi med dramaktiviteter plukket af dramafagets forskellige metoder og med forskellige formål for øje. Vi gør det i praksis, vi lader os inspirere af teorier i faget, og vi diskuterer didaktiske muligheder. Gruppen består af såvel 'nye' som garvede dramalærere, som er fælles om at synes, at dramafagets metoder er fulde af (måske uopdagede?) potentialer – både som selvstændigt fag – og som metoder i andre fag og sammenhænge, og at det burde stå stærkere i fleres bevidsthed.

Det er helt sikkert, at der på mange skoler er traditioner med at producere teaterforestillinger på særlige klassetrin og/eller ved tilbagevendende anledninger, at der er ordninger med P-fags-lignende strukturer og forløb, hvor drama er et af tilbuddene, og at der nok også er nogle lærere, der bruger rollespil og måske forum-teaterlignende metoder i deres andre fag og som klasselærere. Men det er også tydeligt, at de ofte står alene med faglige tvivlsspørgsmål og mangler nogle at sparre med, nogle at udvikle deres faglighed sammen med. For sandheden er, at lærere og pædagoger – generelt – mangler en egentlig uddannelse i drama. Drama tilbydes jo ikke som undervisningsfag på læreruddannelserne, og pædagoguddannelserne er også blevet udsultet på det dramafaglige område hen over de sidste mange år.

Så jo, der er drama og teater på skolerne, men området kunne sagtens kvalificeres mere. Hvor mange har egentlig haft følgende spørgsmål på dagsordenen til lærer – eller til bestyrelsesmødet for nylig: hvordan står det til med drama- og teaterfaget på vores skole? Følger

det med tiden? Trænger det til et eftersyn eller en genopdagelse, eller en reformulering – eller blot formulering? Er det sådan, at vores traditioner beror på en underforstået selvfølge-lighed, der næsten opfattes som 'medfødt' på skolen – uden en egentlig nutidig dramafaglig begrundelse? Og er der potentialer i faget, som ingen opdager, fordi faget mange steder er blevet til de '1001 øvelser' fag – en samling lege og øvelser, der ikke opleves som et seriøst fag på linje med andre fag? Både af lærere, elever, og måske også af ledere og forældre.

Det er i så fald en skam, for dramafaget har så mange forskellige anvendelsesmuligheder. Det er et kunsthøgskolefag, på linje med andre æstetiske fag, der handler om at lære at bruge teaterkunstens sprog, altså skabe teater for et publikum. Men samme sprog kan give et repertoire, der gør andre problemstillinger og fagindhold levende og mulige at leve sig ind i, fx ifm. historiefaget, eller samfundsfaglige emner og problemstillinger. I sprogfag og i dansk kan fiktive karakterers liv og relationer gennemleves i rollespil og derefter analyseres med fagets andre metoder og på den måde give en fyldigere analytisk kompetence. I forbindelse med opbyggelse af klassefællesskaber og -kulturer er der et væld af dramaaktiviteter, der gennem lege, øvelser og rollespil kan fremkalde forestillingsevnen og dermed støtte udviklingen af empatiske holdemåder og opbygge personlige, såvel som sociale relationsevner.

Derfor er det alle tiders med vores dramanetværk. Her kan vi nemlig dele og udvikle ideer til sådanne lege og øvelser, eller til nye måder at sætte forestillinger op på alt efter hvilke drama- og teaterfaglige formål, vi går efter at opfylde. I tråd med samtidens teaterformer -og produktionsformer afprøver vi processer, som på nye måder kan give liv til idealet om at inddrage børnenes egne ideer og erfaringer. Nogle gange dykker vi ned i fagets pæda-

Charlotte Fogh, stifter og kunstnerisk og pædagogisk leder af Act Fact Copenhagen (www.act-fact.dk) – og foruden meget andet er hun facilitator på Lilleskolernes Dramanetværk

gogiske grundforståelser, specifikke didaktiske metoder og reflekterer over de forskellige potentialer for personlig/social, faglig og kulturel dannelse, som er de centrale målkatogier i den dramapædagogiske litteratur. Denne vekslen mellem teoretiske, praktiske og didaktiske fokuseringer giver en god baggrund for at udvikle et fagligt og fagdidaktisk sprog, som kan knytte øvelser og aktiviteter sammen til et udfoldet bevidst fagsyn. Vi har efterhånden oparbejdet en hel base af referater gennem årene, på skrift og indimellem på video – til stor nytte for lærernes forberedelsesarbejde. Det er mit indtryk at videndelings-formen får konkret og synlig betydning for den drama-

faglige udvikling i netværket og dermed også på skolerne.

Jeg er selvsagt med min faglige baggrund fortaler for at lilleskolerne holder fast i, udvikler og indleder en selvrefleksion omkring 'drama i lilleskolen' – det er vist blevet tydeligt.

Jeg deltager gerne i fora, der kan tjene til en sådan opkvalificerende klargørelse. I Act-Fact Copenhagen (www.act-fact.dk), en platform for drama-, teater- og performancepædagogiske formater, udvikler vi skræddersyede formater, fx også til facilitering og igangsættelse af dramafaglige udviklingsprocesser på forskellige niveauer. Tøv ikke med at kontakte os, hvis I vil dykke lidt ned i jeres dramafaglige ståsted!

NOGET PÅ SPIL

Interview med Klaus Menzer

Interviewet er blevet til i samarbejde med Pernille Germansen, Gøsselskolen

KLAUS MENZER

Trommeslager der blandt mange andre har spillet sammen med Sneakers, Moonjam, Savage Rose.

PERNILLE GERMANSEN

Underviser på Gøsselskolen der udbyder efteruddannelseskurser med baggrund i bevægelsespædagogen Astrid Gøssel og komponist og musikpædagog Bernhard Christensens arbejdsmetoder og idégrundlag. At improvisere og eksperimentere er nøgleord i undervisningen.

Klaus Menzer har igennem årtier været en signifikant person på den danske musikscene. Lige fra han sammen med Sneakers lavede banebrydende rockmusik i 1980'erne og til i dag, hvor han netop har færdiggjort en danmarksturné med Sebastian. For Klaus har musikken, og alt hvad den indebærer af muligheder, altid været vigtig. Hans musikalske fundament er han ikke sen til at give Den Lille Skole på Gammellosevej i Lyngby 'medansvaret' for. Klaus var elev på skolen fra 1966.

Nedenfor følger et udpluk fra en samtale vi havde med Klaus om hans musikalske skoleliv og opvækst.

"Skolen blev et frit sted for mange af os, hvor vi hørte meget afrikansk jazzmusik, løb rundt, dansede og spillede bold. Og så spillede vi jo meget (musik). Vi spillede meget bongotromme og der var klaver i alle klasselokaler. Der var ikke nogen, der sagde nej. Der var jo en frihed på den måde", fortæller Klaus.

Klaus blev undervist af lærere som Lotte Kærå, Sus Hauch og Bernhard Christensen. Han fortæller, hvordan Bernhard afskyede den sorte skole, som han selv havde oplevet på konservatoriet, som organistelev hos Carl Nielsen. I stedet dyrkede han, blandt andet sammen med Astrid Gøssel, forståelsen af den

improvisation og bevægelse af kroppen, som kan dyrkes og findes i musikken.

"På lilleskolen var vi jo egentlig en slags laboratorierotter, sådan lidt et forsøg. Der var noget frihedsbevægelse i det, og skolen blev i virkeligheden i sin tid lavet af af Bernhard Christensen og Poul Henningsen og Kaj Himmelstrup, også kaldet Spjæt. De brød sig ikke om den elitære skole."

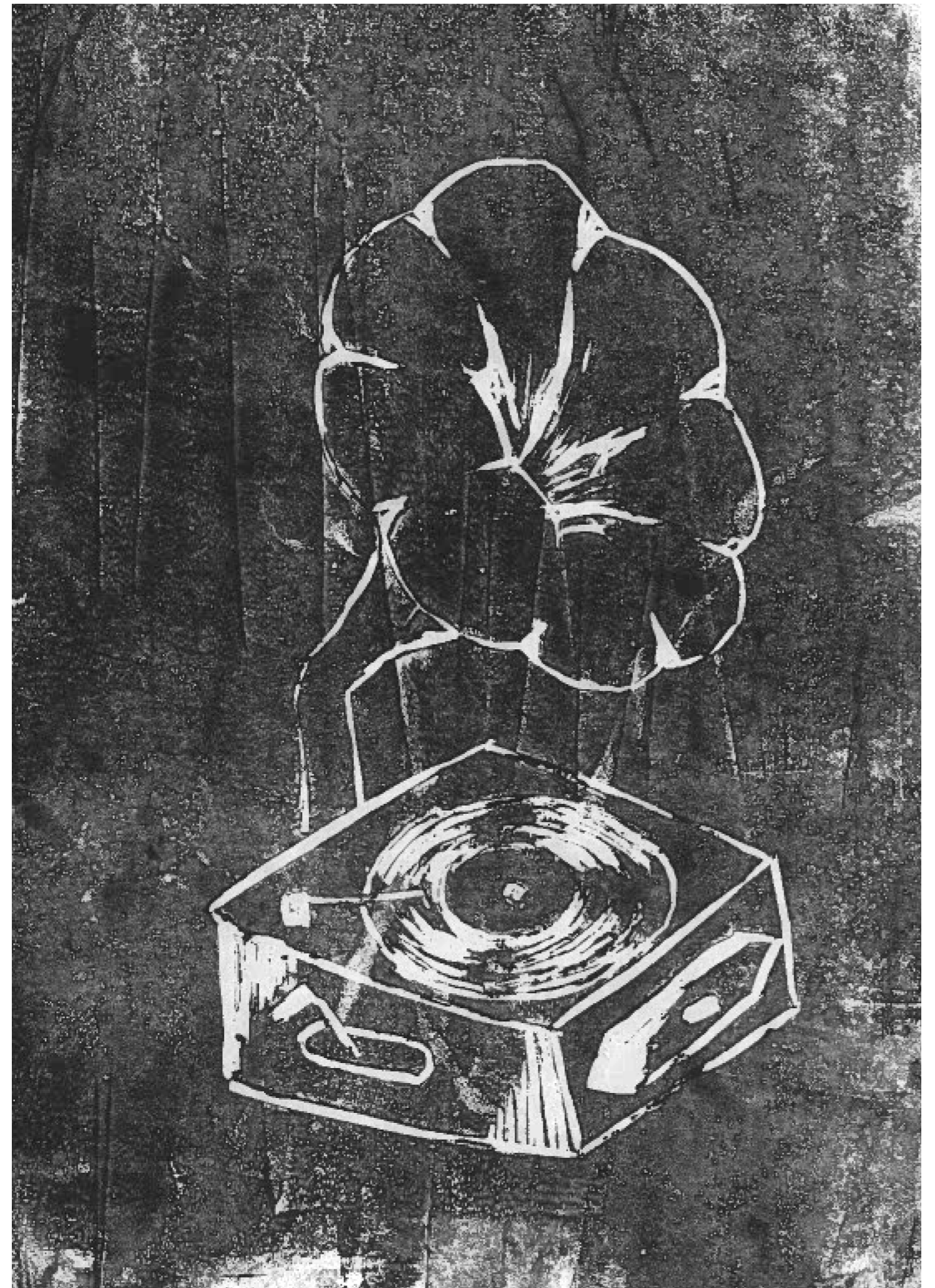
Det var på lilleskolen Klaus startede med at spille sammen med Rasmus Kærå, Morten Kærå og Jacob Andersen. Sammen dannede de blandt andet bandene Sneakers og Moonjam.

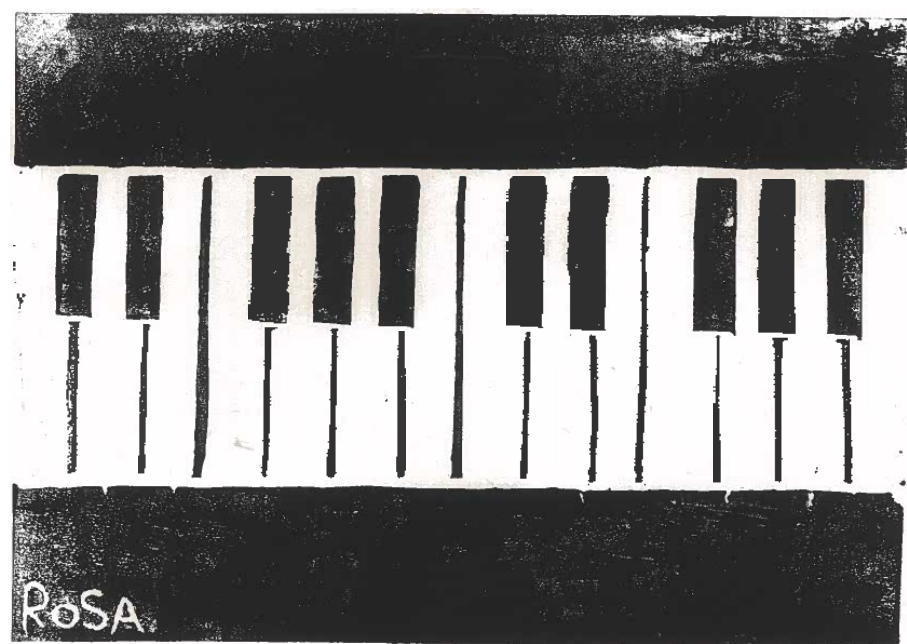
Vi har brug for at lære at improvisere - det skaber frihed

Når Klaus Menzer ser tilbage på det musikalske fællesskab han oplevede på Lilleskolen, rækker det langt ud over den succes han siden fik med musikken. Blandt andet fremhæver han improvisationen og pladsen til at improvisere, som essentiel for sin skoletid:

"Improvisation er jo, der hvor man får frihed, der hvor hjernen får frihed til at opdage sig selv og opdage andre mennesker, opdage hvad man kan: 'Se mor, nu har jeg lige tegnet en sjov ting' fordi barnet er frit til at gøre nogle ting".

Den frihed som han selv oplevede på skolen,

ville han ønske var mere fremtrædende for børn idag:

“Med den livsform vi har i dag, hvor alt er indlemmet i båse og mønstre, fordi nu skal man nå det og det, og så skal lille Børge hentes osv. Der er jo ikke meget plads til improvisation. Børnenes frihed er det vigtigste, fordi de bliver jo målt og vejret og drejet på alle mulige måder i alle mulige statslige organisationer, der siger: Hvad bliver han og hvad bliver hun?”

Improvisationen handler for Klaus, om en helt grundlæggende og livsvigtig kommunikation mellem mennesker: "Det er altså noget af det vigtigste i øjeblikket at give børnene frihed til at kunne lære at improvisere socialt, uanset om de er blå, røde, gule, grønne, høje, tykke eller... altså at have den der åbenhed over for mennesker. I virkeligheden er det jo en grundpille i livet i al almindelighed ikke?”

Vi blev også målt og vejret - men på andre parametre

Kulturradikalismen spillede en stor rolle på Lilleskolen, da Klaus var elev. Men det var ikke kun i skoletiden Klaus oplevede, at den kulturradikale bevægelses hovedpersoner spillede en stor rolle. Hans far, Kim Menzer, var også inspireret af Astrid Gøssels arbejde med bevægelse og musik.

Klaus husker en situation, hvor hans far tog ham med op til Astrid Gøssel, for at få hende til at vurdere om hans motorik var i orden:

“Han er en god dreng, sagde hun og klappede mig på hovedet, og så var min far lykkelig” griner Klaus.

Selvom Klaus husker tilbage på skoletiden med glæde og et ønske om, at der i nutiden var mere fokus på den frihed og det fællesskab, som han oplevede, husker han også situationer, hvor han og hans medstuderende udfordrede de kulturradikale frontpersoner:

“Der var også nogle der rynkede på næsen af os; af at Gøsselbevægelses børn gik ud og spillede rockmusik. Bernhard var en af dem. Han syntes vi spillede for højt”.

På samme tid som Bernhard Christensen var en ildsjæl og nysgerrig på verden, var han altså også kompromisløs i sin tilgang erindrer Klaus: “hvis folk ikke kunne noget (spille trommer eller danse), kunne han ikke bruge dem”.

Der var i bogstavelig forstand noget på spil og Klaus holder Klaus fast i, at den pædagogik han oplevede på Lilleskolen, var og er vigtig: “Det er så skidevigtigt, at man arbejder med at få børn ud i bevægelse og i forståelse af hinandens forskelligheder - i musik, i leg, i bevægelse.”

LS I OVERBLIK

Aktivitetsliste

Repræsentantskab og Lilleskoletræf

Intromøder for nye bestyrelsesmedlemmer

Ledertræf: *Lilleskolen – arbejdsmarkedet – samfundet*

Netværksdøgn for *lilleskolernes* administrative personale

Intromøde for nye medarbejdere

Lederiet: *Tilbage til fremtiden tur/retur*

Specialpædagogisk træf: *Trivsel – mistrivsel*

Leder-zoom-møder

Administrativ-zoom-møder

Tour de Vedtægter

Lederinternat

Arbejdstidworkshops

Lilleskolernes parlament

Oplægsholdere til årets forskellige arrangementer

Simon Axø, forstander på Testrup Højskole

Sarah Hellebeck, medstifter af Den Grønne Ungdomsbevægelse og underviser på Krogerup Højskole

Ove Kaj Pedersen, Dr.Phil., Professor Emeritus i Komparativ Politisk Økonomi

Lars Geer Hammershøj, lektor på Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse – Uddannelsesvidenskab

Helle Rabøl Hansen, uafhængig skole- og ungdomsforsker

Christian Bennike, journalist på Weekendavisen

Vincent Hendricks, Dr.phil., ph.d., professor i formel filosofi ved Københavns Universitet

Katrin Torp, selvstændig konsulent

Niels-Jakob Pasgaard, lektor ved pædagoguddannelsen VIA

Jesper Balslev, docent ved Københavns Erhvervsakademi, debattør og forfatter

Jens Erik Kristensen, ph.d. og lektor på Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse

Lærke Testmann, ph.d. og lektor på Københavns Professionshøjskole.

Anders Fogh Jensen, filosof, debattør og forfatter

Peter Højgaard Pedersen, formand for bestyrelsen i Fælleskassen

Thorleif Skjødt, direktør for Fælleskassen

Martin Chr. Celosse-Andersen, foredragsholder og tidligere bandeleder

HVAD VIL VI PÅ LILLESKOLERNE MED MUSIKKEN?

Musiklærernes vilje består af:

JONATAN AISEN – Østerbro Lilleskole

CHRISTIAN KIEL HANSEN – Den lille Skole

SUNE JON HANSEN – Lilleskolernes Sammenslutning

Det er et godt og højaktuelt spørgsmål. Musik og rytmik har historisk stået centralt og stærkt på tværs af mange af landets lilleskoler, og skal *lilleskolerne* i fremtiden også kendes ved at tage musikken (og dansen og teatret) alvorlig som undervisningsfag og bærende element i skolens pædagogik og indretning, så må vi kunne argumentere for og kvalificere vores svar på dette spørgsmål.

Vi har ikke bare musik på *lilleskolerne* fordi vi skal, men fordi vi vil noget med det. Fordi vi i mødet med musikken kan blive til, som individer og som fællesskab. I musikundervisningen kan eleverne opleve at overvinde sig selv, lære noget de ikke troede de kunne lære; lytte til hinanden, spille forkert, spille rigtigt, få nye ideer og prøve ting af, uden at det skal være forkert. De kan opleve og blive bakket op i at spille for hinanden – og med hinanden. De kan i musikken få adgang til et andet sprog, et andet sprogsystem og en anden måde at udtrykke sig på end i skolens andre fag. Verden kan åbne sig på andre og nye måder.

Vi har i vores lille arbejdsgruppe mødtes om at sætte musikken på *lilleskolerne* på dagsordenen. Vi vil gerne mødes om musikken; dens plads og rolle på *lilleskolerne*. Hvorfor spiller vi musik? Hvorfor og hvordan arbejder vi med musik og musikalitet; med musikalske fællesskaber – ikke bare i musiklokalet, men også i skolens andre rum. Musik som en bærende og central søjle i skolens indretning og orientering.

Når vi gerne vil danne ramme om mødet mellem musiklærere på lilleskolerne, er det for at styrke et fagområde, som vi har kært, og som vi oplever i nogen grad er presset. Presset af andre af skolens fag. Presset af en vigende opbakning til og forståelse af, hvad musik skal gøre godt for. Presset af et ydre pres på skolen kunne man måske sige.

Vi vil gerne slå et slag for, at musik er vigtigt som fag – og vel at mærke som et fag i sin egen ret; et fag som både har en social dimension (vi lære at spille for og med hinanden) og en faglig dimension (tilegnelse af et sprog, et instrument og måder at udtrykke sig på). Som med alt andet tager musik tid at lære; det er fyldt med forhindringer og modstand, fyldt med repetition og *proven-sig-frem*, vedholdenhed og lydhørhed. Det skal vi alt sammen kunne danne en god og klar faglig og didaktisk ramme om. Og netop ved at mødes med hinanden, udveksle erfaringer, øvelser, faglige forløb, mv., kan vi kvalificere og skærpe vores faglige sprog om og begrundelse for, hvordan vi arbejder med musik på *lilleskolerne*.

At spille sammen, at lære at spille sammen, at lære at lytte til hinanden, at lære at stå sammen og træde frem for andre og sætte sig selv på spil er evner, som musikken kan udvikle og understøtte; evner som kan løfte den enkelte og fællesskabet.

Vi inviterer i efteråret 2024 musiklærere på lilleskolerne til et internat i musikkens og musikdidaktikkens tegn. Her skal vi spille musik, møde teori og oplæg, se på fagforløb og -planer og stifte en række lokale musiklærer-netværk, hvor vi kan mødes i løbet af året – mellem det årlige musiklærer-internat. Vi rækker med dette initiativ både ud til de nye musiklærere, der skal finde sig til rette og finde sin plads med musikundervisningen på *lilleskolen*, såvel som de erfarne musiklærere, der bærer rundt på historie, historier og opbyggede forløb og rutiner. Alle skal med ombord og prøve nye som gamle ideer af, udfordre gamle som nye greb og tilgange, blive styrket i sin musikalske faglighed og rustet til at stille sig frem og stille op for musikken på *lilleskolerne*.

HVAD VIL VI MED HINANDEN, MED DIGITALE TEKNOLOGIER?

Lille beretning om et besøg på Lederiet i Lilleskolernes Sammenslutning.

JESPER BALSLEV

Docent ved Københavns Erhvervsakademi, debattør og forfatter.

Jeg var så heldig at blive inviteret til at holde oplæg/workshop i lilleskolernes Lederiet i slutningen af november 2023. Sidst jeg besøgte lilleskolerne var i 2017, i Hareskoven. Her følger nogle betragtninger om dagen, hvor jeg vil prøve at referere nogle af de diskussioner der opstod og formidle refleksioner omkring, hvordan vi skal tale om "digitalisering". For at skære ind til benet og for at gøre emnet en smule mere forståeligt, så betyder "digitalisering" for mig, "det som vi mennesker gør ved hinanden". Så: hvordan skal vi tale om det som vi gør ved hinanden (med computere og skærme og datacentre og algoritmer osv.)?

En måde at gøre det på, er at kikke på hvad der er sket i perioden siden 2017: En god (eller en dårlig) nyhed er at mange af de intuitioner, fornemmelser, erfaringer (og forskningsmæssig viden) vi havde dengang, er blevet bekræftet siden. Dengang gik snakken meget på evidensen for læringsudbytte forbundet med digitale enheder, altså om der er/var noget afgørende bevis for, om de er investeringerne værd. Det er ikke synligt for mig, at den evidens er dukket op (endnu). Tværtimod kan man sige at synderegistret er vokset: overforbruget af digi-

tale enheder kobles til nogle unges angst, til depressionssymptomer og til andre forhold, der har med trivsel at gøre. Det er blevet et fokus for vores regering og vores børne- og undervisningsminister, Matthias Tesfaye, og der er blevet varslet forskellige former for opgør med "Big Tech". Politisk er det et en hel ny situation og et brud med flere årtiers romantiske potentialetænkning. Det virker som om det indvarsler en periode, hvor vi holder op med at tvinge hinanden til at bruge computere (og portaler og algoritmer), men lader faglighed (og dens sunde skepsis) vurdere, hvad der skaber den gode undervisning og læring.

På dagen viste jeg mange af de meget konkrete og pragmatiske bud på værktøjer, der er blevet udviklet til at inddæmme digitaliseringens negative effekter: alle mulige former for adblockers, forslag til browser-tilføjelser eller software, der slår sig op på at være mere produktivtvenlig. Jeg tror det kom bag nogle af deltagerne, at der er et rigt og varieret marked for reguleringsteknologier, som man måske har ansvar for at fortælle sine elever om, eller give dem en erfaring med. Vi besøgte Nyborg Gymnasiums og Niels Brocks mobilpolitikker,

“Det er vigtigt, at vi møder kritikken med det mangfoldige landskab af motiver og metoder, så vi kan bevare den analoge og sunde fornuft i den digitale velodrome. Der er os i undervisningsfagene, der har mulighederne for at vurdere, hvornår det digitale skaber værdi og det skal vi anerkendes for.”

og vi havde en del diskussioner om, hvorvidt Firewalls er en frugtbar løsning på nogle elevers distraction. Så kikkede vi på de forskellige rammer, der er blevet udviklet, så vi kan lære børn at “forstå” teknologi. Jeg fortalte om min fascination af punkt 189 i EU-kommissionens digitale kompetencekatalog til borgere, at vi også skal lære, hvornår det er sundt ikke at bruge digitale enheder.

Vi besøgte den berømte skærmdebat, og hæftede os ved de forskellige positioner. Hvad er det typisk for argumenter der bruges? Hvordan ser alliancer ud, og hvad sker der taktisk og retorisk i debatterne? Jeg præsenterede en hel ny typologi over digitale brugere, der inkluderer dem der er uinteresserede i digital udvikling (og skal have lov til det), IT-kompetente trolde, der måske burde blive afkompetencificeret, dem der prøver at reducere deres digitale co2-aftryk - og andre oversete typer.

Når mit oplæg var meget stof-tungt, skal det ses som en kompensation for den reduktion der meget tit foregår af os, der ser grunde til at reducere dårlig, digital brug. Vi fremstilles som anti-moderne væsener, der ikke kan eller vil følge med. Det er vigtigt, at vi møder kritikken med det mangfoldige landskab af motiver og metoder, så vi kan bevare den analoge og sunde fornuft i den digitale velodrome. Der er os i undervisningsfagene, der har mulighederne for at vurdere, hvornår det digitale skaber værdi og det skal vi anerkendes for.

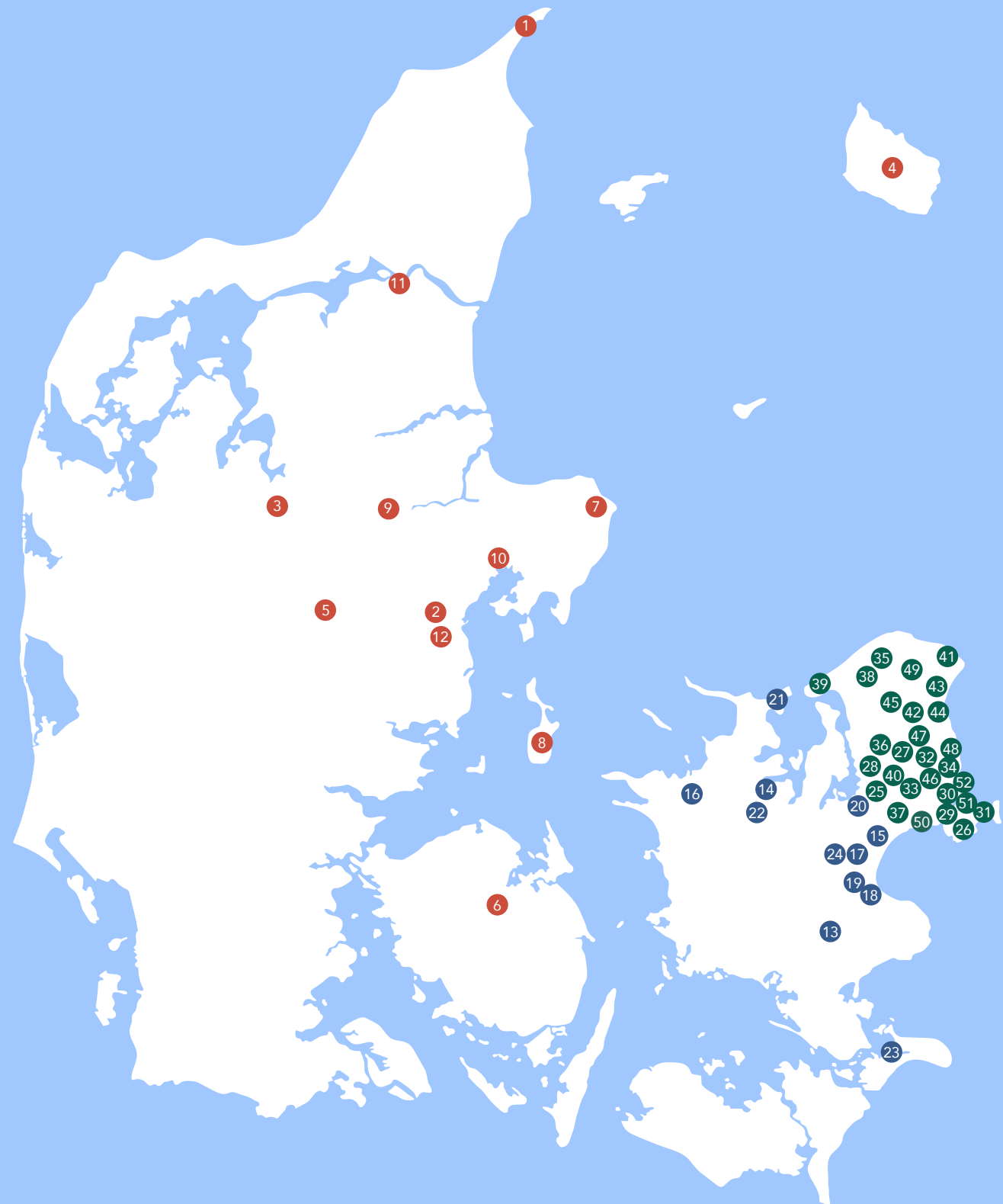
Vi skal tale om, hvad vi vil med hinanden -i stedet for at forsøge at manipulere hinanden til en bestemt adfærd, igennem digitale teknologier.

Jeg var en meget taknemmelig oplægsholder, da vi sluttede efter fire timer: at få indblik i lærere og lederes erfaringer på et område, der er så elektrisk som dette, er altid meget inspirerende.

Jesper Balslev er docent på Københavns Erhvervsakademi, forskningsleder af bl.a. ChatGPT og PLC-programmering, forfatter til en lang række bøger om digitaliseringens dilemmaer og medlem af Analogiseringsstyrelsen samt Tech&Trivsel. Jesper deltog i årets udgave af Lederiet.

MEDLEMSSKOLERNE 2024

Jylland og Fyn

1) Brovandeskolen
Oprettet 1977, 0. - 9. kl., 165 elever
Nedre Mosevej 100, 9990 Skagen
Tlf.: 9844 4884
brovandeskolen@brovandeskolen.dk
www.brovandeskolen.dk

2) Børnenes Friskole
Oprettet 1983, 0. - 9. kl., 213 elever
Næringen 98, 8240 Risskov
Tlf.: 8610 9545
kontoret@boernesfriskole.dk
www.boernesfriskole.dk

3) Friskolen i Viborg
Oprettet 1976, 0. - 9. kl., 206 elever
Ammunitionsvej 5, 8800 Viborg
Tlf.: 8662 0042
info@friskolen-viborg.dk
www.friskolen-viborg.dk

4) Friskolen Østerlars
Oprettet 1964, 0. - 9. kl., 128 elever
Nybrovej 42, 3760 Gudhjem
Tlf.: 5649 8280
info@friskolen-oesterlars.dk
www.friskolen-oesterlars.dk

5) Gudenaaskolen
Oprettet 1976, 0. - 9. kl., 231 elever
Brunhøjvej 9, 8680 Ry
Tlf.: 8689 1759, Fax: 8689 0860
gudenaaskolen@gudenaaskolen.dk
www.gudenaaskolen.dk

6) Lilleskolen Odense
Oprettet 1974, 0. - 9. kl., 228 elever
Blåbærvej 43, 5260 Odense S
Tlf.: 6613 2028
kontor@lilleskolenodense.dk
www.lilleskolenodense.dk

7) Norddjurs Friskole
Oprettet 1981, 0. - 9. kl., 186 elever
Lergravsvej 4, 8500 Grenaa
Tlf.: 8630 9565
kontoret@norddjurs-friskole.dk
www.norddjurs-friskole.dk

8) Samsø Frie Skole
Oprettet 2003, 0. - 9. kl., 58 elever
Stadionsvej 4, 8305 Samsø
Tlf.: 8659 6979
kontor@samsøefrieskole.dk
www.samsøefrieskole.dk

9) Randers Lille Skole
Oprettet 1970, 0. - 9. kl., 216 elever
Tøjhushavevej 28-30, 8900 Randers
Tlf.: 8642 2010
rls@randerslilleskole.dk
www.randerslilleskole.dk

10) Syddjurs Friskole
Oprettet 1980, 0. - 9. kl., 190 elever
Molsvej 80B, 8410 Rønde
Tlf.: 8636 5252
kontoret@syddjursfriskole.dk
www.syddjursfriskole.dk

11) Aalborg Friskole
Oprettet 1980, 0. - 9. kl., 240 elever
Sohngårdsholmsvej 47
9000 Aalborg
Tlf.: 9814 7033
kontor@aalborg-friskole.dk
www.aalborg-friskole.dk

12) Århus Friskole
Oprettet 1952, 0. - 9. kl., 210 elever
Søholmsvej 13, 8260 Viby J
Tlf.: 8628 3354
skoleleder@aarhus-friskole.dk
www.aarhus-friskole.dk

Sjælland og Øerne

13) Haslev Privatskole
Oprettet 1973, 0. - 9. kl., 393 elever
Jens Chr. Skovs Vej 3, 4690 Haslev
Tlf.: 5631 2969
adm@haslevprivatskole.dk
www.haslevprivatskole.dk

14) Holbæk Lilleskole
Oprettet 1981, 0. - 10. kl., 290 elever
Stenhusvej 22 A, 4300 Holbæk
Tlf.: 5945 0045
lilleskole@hls.dk
www.hls.dk

15) Hundige Lille Skole
Oprettet 1968, 0. - 9. kl., 237 elever
Hundige Bygade 10, 2670 Greve
Tlf.: 4397 4300
kontor@hundige-ls.dk
www.hundige-ls.dk

16) Højbo Friskole
Oprettet 1974, 0. - 9. kl., 184 elever
Kalundborgvej 49, 4591 Føllenslev
Tlf.: 5929 1438
kontor@hoejbo-friskole.dk
www.hoejbo-friskole.dk

17) Jersie Privatskole
Oprettet 2013, 0. - 9. kl., 88 elever
Åsvej 1, 2680 Solrød Strand
Tlf.: 5371 5900
adm@jersieprivatskole.dk
www.jersieprivatskole.dk

18) Køge Lille Skole
Oprettet 1968, 0. - 9. kl., 214 elever
Egøjevej 130, 4600 Køge
Tlf.: 5665 0504
adm@klis.dk
www.klis.dk

19) Leonardo-skolen
Oprettet 2021, 0. - 9. kl., 53 elever
Campusbuen 29, 4600 Køge
Tlf.: 9383 0620
info@leonardo-skolen.dk
www.leonardo-skolen.dk

20) Roskilde Lille Skole
Oprettet 1964, 0. - 10. kl., Bh, 223 elever
Gundsøllillevej 50, 4000 Roskilde
Tlf.: 4678 7238
rls.lilleskole@rls.dk
www.roskidelilleskole.dk

21) Rørvig Friskole
Oprettet 1968, 0. - 9. kl., 170 elever
Søndervangsvej 43, 4581 Rørvig
Tlf.: 5991 8337
info@rorvigfriskole.dk
www.rorvigfriskole.dk

22) Sdr. Jernløse Lilleskole
Oprettet 1998, 0. - 7. kl., Bh, 65 elever
Sdr. Jernløsevej 51, 4420 Regstrup
Tlf.: 5918 3259
kontor@sj-lilleskole.dk
www.sj-lilleskole.dk

23) Skolen for Livet
Oprettet 2015, 0. - 9. kl., 81 elever
Kostervej 26, 4780 Stege
Tlf.: 5265 6754
post@skolenforlivet.nu
www.skolenforlivet.nu

24) Vor Frue Friskole
Oprettet 2020, 0. - 9. kl., 54 elever
Gl. Tjærebyvej 100, 4000 Roskilde
Tlf.: 6143 9786
info@vorfruefriskole.dk
www.vorfruefriskole.dk

København og Nordsjælland

25) Albertslund Lille Skole
Oprettet 1967, 0. - 9. kl., 225 elever
Herstedøster Skolevej 28,
2620 Albertslund
Tlf.: 4345 1230
info@albertslundlilleskole.dk
www.albertslundlilleskole.dk

26) Amager Lille Skole
Oprettet 1968, 0. - 9. kl., 282 elever
Rodosvej 47, 2300 København S
Tlf.: 3259 1390
info@amagerlilleskole.dk
www.amagerlilleskole.dk

27) Bagsværd Friskole
Oprettet 1957, 0. - 9. kl., 210 elever
Skovalleen 6, 2880 Bagsværd
Tlf.: 4498 4335
kontor@b-friskole.dk
www.bagsvardfriskole.dk

28) Ballerup Ny Skole
Oprettet 1973, 0. - 9. kl., 194 elever
Tvendagervej 4, 2750 Ballerup
Tlf.: 2965 2351
kontor@ballerupnyskole.dk
www.ballerupnyskole.dk

LILLESKOLERNES SAMMENSLUTNINGS BESTYRELSE

29) Byens Skole

Oprettet 1971, 0. - 9. kl., 465 elever
Høffdingsvej 75, 2500 Valby
Tlf.: 3616 7746
byens@byens-skole.dk
www.byensskole.dk

30) Børne U.N.I.

Oprettet 1996, 0. - 9. kl., 297 elever
Valdemarsgade 14, 1665 København V
Tlf.: 3325 3405
info@borneuni.dk
www.borneuni.dk

31) Den Grønne Friskole

Oprettet 2014, 0. - 9. kl., 150 elever
Strandlodsvej 38-40, 2300
København S
Tlf.: 2567 8553
sekretaer@dengroennefriskole.dk
www.dengroennefriskole.dk

32) Den Lille Skole

Oprettet 1949, 0. - 9. kl., 236 elever
Gammelmoosevej 228, 2800 Lyngby
Tlf.: 4498 3926
dls@denlilleskole.dk
www.denlilleskole.dk

33) Den Lille Skole i København

Oprettet 1968, 0. - 6. kl., 137 elever
Lindholmsvej 18, 2700 Brønshøj
Tlf.: 3860 1616
lilleskolen-kbh@lilleskolen-kbh.dk
lilleskole-kbh.skoleporten.dk/sp

34) Det Frie Gymnasium, grundskolen

Oprettet 1970, 8.-10.klasse, 137 elever
Møllegade 26, 2200 København N
Tlf.: 3537 1111
adm@detfri.dk
www.detfri.dk

35) Esrum Kost- og friskole

Oprettet 1988, 6. - 10. kl., 47 elever
Esrum Hovedgade 18, 3230 Græsted
Tlf.: 4839 0950
kontor@esrumkostskole.dk
www.esrumkostskole.dk

36) Farum Lilleskole

Oprettet 2019, 0. - 9. kl., 101 elever
Regimentsvej 16, 3520 Farum
Tlf.: 2987 3508
kontor@farumlilleskole.dk
www.farumlilleskole.dk

37) Freinetskolen

Oprettet 1976, 0. - 9. kl., 198 elever
Valby Langgade 117, 2500 Valby
Tlf.: 2522 2650
kontor@freinetskole.dk
www.freinetskolen.dk

38) Gribskov Lilleskole

Oprettet 1967, 0. - 9. kl., 110 elever
Ny Mårumvej 302, 3200 Helsingør
Tlf.: 4879 5343
gs@gribskov-skole.dk
www.gribskov-skole.dk

39) Halsnæs Lilleskole

Oprettet 2000, 0. - 9. kl., 175 elever
Hågendrupvej 6 Torup, 3390
Hundested
Tlf.: 4798 8883
post@halsnaesskolen.dk
www.halsnaesskolen.dk

40) Hareskovens Lilleskole

Oprettet 1965, 0. - 9. kl., 267 elever
Skovbovænget 124, 2750 Ballerup
Tlf.: 4498 8210
mail@hareskovenslilleskole.dk
www.hareskovenslilleskole.dk

41) Helsingør Lille Skole

Oprettet 1962, 0. - 10. kl., 223 elever
Fredericiavej 1, 3000 Helsingør
Tlf.: 4921 0203
kontor@lilleskolen.dk
www.lilleskolen.dk

42) Hillerød Lilleskole

Oprettet 1966, 0. - 9. kl., 206 elever
Brødskovvej 3, 3400 Hillerød
Tlf.: 4826 6586
kontoret@hillerod-lilleskole.dk
www.hillerod-lilleskole.dk

43) Humlebæk Lille Skole

Oprettet 1967, 0. - 9. kl., 202 elever
Boserupvej 101, 3050 Humlebæk
Tlf.: 4919 1029
humlebaek@lilleskoler.dk
www.hbls.dk

44) Hørsholm Lille Skole

Oprettet 1970, 0. - 9. kl., 200 elever
Højskolevej 11, 2960 Rungsted Kyst
Tlf.: 4586 2232
hlsk@hlsk.dk
www.hlsk.dk

45) Nordsjællands Friskole

Oprettet 1981, 7. - 10. kl., 67 elever
Rønbjerg Allé 2, 3400 Hillerød
Tlf.: 4826 8697
kontor@nsj-friskole.dk
www.nsj-friskole.dk

46) Nørrebro Lilleskole

Oprettet 1975, 0. - 9. kl., 211 elever
Prinsesse Charlottes gade 34-36,
2200 København N
Tlf.: 3535 4501
kontoret@norrebro-lilleskole.dk
www.norrebro-lilleskole.dk

47) Rudersdal Lilleskole

Oprettet 1987, 0. - 9. kl., 99 elever
Vejlesøvej 40B, 2840 Holte
Tlf.: 4542 5887
kontor@rudersdal-lilleskole.dk
www.rudersdal-lilleskole.dk

48) Ryparken Lille Skole

Oprettet 1970, 0. - 7. kl., 177 elever
Gartnerivej 3, 2100 København Ø
Tlf.: 3929 6639
kontor@ryp.dk
www.ryparkenskole.dk

49) Skolen på Slotsvænget

Oprettet 1985, 6.-10. kl., 43 elever
Slotsvænget 61, 3480 Fredensborg
Tlf.: 4847 6777
skolen@slotsvaenget.dk
www.slotsvaenget.dk

50) Trekronergade Freinetskole

Oprettet 1979, 0. - 9. kl., 211 elever
Trekronergade 46, 1., 2500 Valby
Tlf.: 3617 3162
kontor@trekroner-freinet.dk
www.trekronergadefreinetskole.dk

51) Ørestad Friskole

Oprettet 2004, 0. - 9. kl., 226 elever
Nordre Digevej 6, 2300 København S
Tlf.: 3312 8181
info@orestad-friskole.dk
www.orestad-friskole.dk

52) Østerbro Lilleskole

Oprettet 1970, 0. - 9. kl., 218 elever
Sionsgade 5 A, 2100 København Ø
Tlf.: 3929 7114
post@osterbrolilleskole.dk
www.oesterbrolilleskole.dk

Nicolai Lange
Formand,
Aalborg Friskole

Peter Leth Andresen
Næstformand,
Børnernes Friskole

Jasmin Heide
Skoleleder,
Rørvig Friskole

Kira Lintrup Jensen
Skoleleder,
Friskolen Østerlars

Konrad Kriescher
Skoleleder,
Syddjurs Friskole

Rune Bundesen
Forælder,
Hareskovens Lilleskole

Astrid Hestbech
Adjunkt,
Professionshøjskolen Absalon

Rikke Dyrmosé
Suppleant, Børnehaveleder,
Roskilde Lilleskole

Jakob de Lemos
Forælder og bestyrelsesformand,
Børne U.N.I.

Sune Jon Hansen
Sekretariatsleder,
Lilleskolernes Sammenslutning

Niels Strunge
Chefkonsulent,
Lilleskolernes Sammenslutning

Lars Larsen
Konsulent,
Lilleskolernes Sammenslutning

FORKORTELSER
0. = børnehaveklasse
Bh. = børnehave

Udvalg: Bestyrelsen deltager på forskellig vis i udvalg og i planlægningen af kurser og træf henvendt til bestyrelsesmedlemmer, ledere og medarbejdere. I planlægningsarbejdet medvirker desuden ofte en arbejds-gruppe eller et kursusudvalg – det gælder eksempelvis Ledertræffet og Lederiet.

20 24

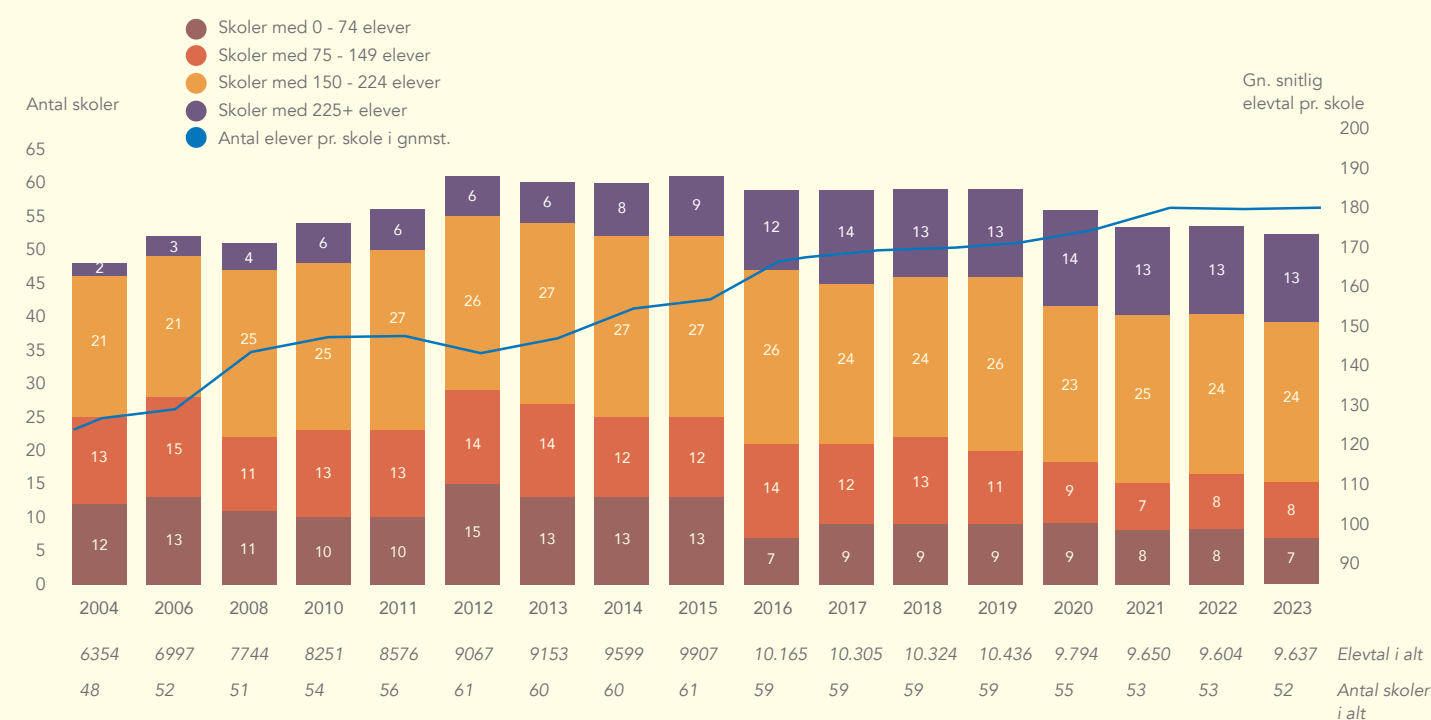
Nøgletal og medlemsskoler

Takstkatalog FL 2024

Generelle driftstilskud kr. pr. årselev

<p>Grundtilskud</p> <p>400.000 pr. skole, dog maks. 10.000 kr. pr. elev</p>	<p>Bygningstilskud</p> <p>2.718 pr. elev</p>	<p>Tilskud til kostafdelinger ved frie grundskoler</p> <p>56.247 pr. kostelev</p>	<p>Tilskud til SFO</p> <p>8.707 pr. SFO-elev</p>
<p>Undervisnings- taxameter</p> <p>TAKST 1 41.840 (for årselever under 13 år)</p> <p>TAKST 2 55.229 (for årselever på eller over 13 år, men ikke i 10. klasse)</p> <p>TAKST 3 54.124 (for årselever i 10. klasse)</p>	<p>Fellesudgifts- taxameter</p> <p>TAKST 1 7.979 (for antal årselever, der ikke overstiger 220 årselever)</p> <p>TAKST 2 3.192 (for antal årselever, der overstiger 220 årselever)</p>	<p>Specialundervisnings- tilskud</p> <p>Takst for 1. specialundervisningselev 131.511</p> <p>Takst for 2. specialundervisningselev 118.360</p> <p>Takst for 3. og følgende specialundervisningselever 78.907</p> <p>Takst for 13. og følgende specialundervisningselever på profilskoler 43.233</p>	<p>Inklusionstilskud pr. skole</p> <p>TAKST 1 0 - 149 elever 136.160</p> <p>TAKST 2 150 - 299 elever 129.352</p> <p>TAKST 3 300 - 449 elever 122.544</p> <p>TAKST 4 450 elever og derover 115.736</p>

Medlemsskolerne - størrelse og elevantal

Program

Lilleskoletræf

2024

---

*19.-20. april på Hotel
Strandparken, Holbæk*

Fredag den 19. april

13.00 / Ankomst og en let frokost

13.45 / Repræsentantskabsmøde 2024

16.45 / Hvordan vil kunstig intelligens påvirke vores forhold til virkeligheden? Oplæg v. Anders Søgaard, professor på Københavns Universitet. Anders er blandt meget andet forfatter til bogen Kunstig intelligens bagfra og en af de eksperter, der undersøger og debatterer potentialer og risici ved de nye intelligensformer.

19.30 / Festmiddag, musik, dans og festivitas

Lørdag den 20. april

08.00 / Morgenmad

09.30 / Det digitale plads i skolen. Oplæg og workshop v. Jesper Balslev, docent ved Københavns Erhvervsakademi, debattør og forfatter til en lang række bøger om digitaliseringens opkomst, udvikling og implikationer. Med Jesper Balslev ved roret skal vi bl.a. se nærmere på, hvordan vi kan træffe pædagogisk kvalificerede beslutninger om, hvordan vi arbejder med det digitale i skole. Hvad stiller det af spørgsmål til skolen – og hvad er vores svar? Vi håber at vi kan komme frem til nogle bud på tilgange og principper, som vi kan tage med os hjem og arbejde videre med og bruge i praksis.

12.30 / Afrunding, tak for i år og sandwich to-go.

Lilleskolernes Sammenslutning
Schillerhuset
Nannasgade 28
2200 København N

Tlf. 6914 9664

www.lilleskolerne.dk
post@lilleskolerne.dk